

09

A NEVELŐK KÉPZÉSE

Füzet sorozat
a kalazanciusi identitásról

www.piarista.hu

coeduPIA 3.0 SCOLOPI

Füzetsorozat a kalazanciusi identitásról

TARTALOM 09

Belső
használatra

- 3 A NEVELŐK KÉPZÉSE A KALAZANCIUSI PEDAGÓGIÁBAN
- 5 A NEVELŐK KÉPZÉSE A MAI PIARISTA VILÁGBAN
- 6 A NEVELÉSI TERVBE BEÉPÍTENDŐ JAVASLATOK
A NEVELŐ HOZZÁÁLLÁSA A FELKÉSZÍTÉS SORÁN
- 7 REFLEXIÓ ÉS CSOPORTOS MEGOSZTÁS

Megjelent 2022-ben
Piarista Rend Magyar Tartománya
www.piarista.hu

SCOLOPI

coeduPia 3.0

A NEVELŐK KÉPZÉSE

Folyamatos és átfogó felkészítés, melynek lényege a piarista nevelői identitás ápolása (a nevelőtestületé, a nem pedagógus munkatársaké, a lelkipásztori munkatársaké és más velünk együttműködő személyeké) oly módon, hogy ez a felkészítés referenciaként szolgáljon a piarista küldetést meghatározó nevelői és evangelizációs feladat során, miközben mindig nyitott marad az újításra és a folyamatos fejlődésre.

A NEVELŐK KÉPZÉSE A KALAZANCIUSI PEDAGÓGIÁBAN

A 16. században, azokban az időkben, amikor Kalazancius útnak indította a Kegyes Iskolákat, a tanároknak nem volt jó hírnevük. „Csavargó és labilis személyeknek” tartották őket, akik „nemigen tettek a gyerekek előmenetelért, sőt, néha inkább nekik lett volna szükségük kijárni az istenfélelem és a jómodor iskoláját. Mindezek miatt – bár ok nélkül – a gyermekek oktatása hitvány és megvetendő gyakorlatnak minősült.”¹ A gyermekeknek általában nem volt jó a társadalmi megítéltségük, továbbá nem rendelkeztek kellő anyagi háttérrel, így igen hiányos oktatásban részesültek mind a tananyag, mind a módszertan szempontjából.

Kalazancius a nevelést igazi küldetesként fogta fel, a nevelőt pedig apostolnak tartotta, aki a vallásos élet és a tudomány fényével eloszlatja a tudatlanság homályát, kimentti az embereket az intellektus és erkölcs hiányának rabságából, és igaz boldogságra vezeti őket.

Ezért ugyanúgy, ahogy az apostol is meghívást kapott Istentől, hogy hirdesse az evangéliumot, a tanárnak ugyanígy „nagylelkű és különlegesen erre a feladatra hivatott” embernek kell lennie, „mert önmegtagadó élet a gyermekekkel való foglalkozás, fáradságos a foglalkozással járó folytonos erőfeszítés miatt és megvetett a világ szemével nézve, amely alacsonyrendű dolognak tekinti a szegény kicsinyek nevelését” (*Emlékirat Tonti bíborosnak, 24*).

Egy tanár sem tud úgy nevelni – azaz továbbadni az életet –, ha nem kapta meg azt korábban felülről. Ebből a nézőpontból úgy tekint a tanárra, mint egy komoly lelki életet élő személyre, ugyanis többet ad a példa minden szónál.

Emellett az „igazság alkalmas munkatársaként” (KK 3) határozza meg a nevelőt, az igazság – Krisztus – eszközeként, ugyanis ő az igazi mester, aki megmutatja a teljes és boldog életre vezető utat.

Ahhoz, hogy meg lehessen valósítani ezt a nevelői küldetést, kellő felkészültséggel rendelkező nevelőkre van szükség, különösen is a lelki élet terén. A Konstitúcióban Kalazancius világosan meghatározza, mi a piaristaság lényege és képzési struktúrája: „A cél, amelyre rendünk a Kegyes Iskolák működtetésével törekszik, az [...], hogy a fiúkat a

¹ SÁNTHA GY. (1984): *San José de Calasanz. Obra pedagógica*, BAC, Madrid, 41.

keresztény jámborságra és a tudományokra neveljük, hogy így tanítva az örök életet el tudják érni. Úgy ítéljük, hogy e cél elérésére a lelki élet példája mellett tudásra és átadásának módszertanára is szükség van” (KK 203). A szöveg megnevezi a piaristák felkészítésének három alappillérét: lelki azonosságtudat (lét), kulturális tartalmak (tudás) és módszertanok (átadási képesség).

A keresztény nevelés megköveteli, hogy a nevelők „készséges, nagy lelkülettel” rendelkezzenek, „hogyan ne csak az iskolában szolgálják a tanulók előmenetelét, hanem a világiaknak is nagy hasznára legyenek példamutatásuk és a tanítás révén, hogy a Paradicsom igaz útjára lépjenek” (4321. levél).

A neveléshez szükséges bölcsesség elsajátításának feltétele az igazi lelki felkészültség: „Ha valaki okos és bölcs akar lenni a lélek iskolájában, az legyen az emberek szemében ostoba, és engedje, hogy úgy vezessék, mint egy csacsit” (2300. levél).

A tanárnak feddhetetlennek és fogékonyak kell lennie a lélek dolgaiban, és őszinte vágyának kell élnie benne, hogy az Isten akaratát teljesítse. E lelki élet a csend és az imádság mélységes lelkületéből, Isten ígéjének meghallgatásából, továbbá a szentségek gyakori és őszinte vételéből táplálkozik.

A lelki dimenzió elmélyítése – mely minden más dimenzió alapja – az ájtatosság és az imádság gyakorlatában, lelki olvasmányok és elmélkedés végzésében állt. Továbbá része volt a nevelés szempontjából hasznos erények elsajátítása is: felebaráti szeretete, türelem, alázat, szegénység, öröm, továbbá más természetes és természetfeletti erények.

Miután a noviciátus biztosította a lelki alapokat, a tanárok a kulturális tartalmakkal is megismerkedhettek azzal együtt, hogy mindezt hogyan adhatják át a gyerekeknek, miközben felváltva tanultak és végeztek iskolai munkát. Így egyszerre kaptak elméleti és gyakorlati felkészítést. A felkészítés során nagy figyelmet szenteltek annak, hogy a tanárok kellő tudást szerezzenek a humán tudományok és a számtan terén, hogy helyesen írjanak, és hogy latin nyelven olvassák a klasszikus szerzők műveit.

Ennek érdekében Kalazancius nem habozott felkeresni a kor legjobb szakértőit: a szépíró Ventura Serafellinit, a klasszikus nyelvek szakértőjét, Andrés Bayanót, a német származású latintanárt, Gaspar Scioppiót, a filozófus Tommaso Campanellát, a matematikus és fizikus Galileo Galileit és a tudós Alfonso Borellit.

A Kegyes Iskolák gyors terjedése miatt a rend azon igyekezett, hogy legyen minden tartományban saját tanulmányi központja, és hogy minden házban legyen néhány olyan tanuló, akit tapasztalt tanár kísért. A római San Pantaleo ház jelentette mindig a viszonyítási pontot a képzés szempontjából, hiszen Kalazancius közvetlen irányítása alatt állt.

Az alapító kívánsága volt, hogy a pedagógiai tanulmányok egy jól kidolgozott terv szerint folyjanak. Nagy újdonságot jelentett, hogy a tanárok teljes felkészítésben részesültek, főképp az alsó tagozat esetében. Joggal állíthatjuk, hogy Kalazancius úttörő volt a pedagógiai tanulmányok megszervezésében, melyeket aztán utódai tökéletesítettek.

Az 1718-as egyetemes káptalan jóváhagyta az ún. „Ratio studiorum pro religiosis nostris” tervet, mely – a Pirroni atya által előírtakat alapul véve – megszilárdította a minőségi képzést. E terv hatásai megfigyelhetőek a Kegyes Iskolák 18. századi virágzásában.

A 19. század utolsó és a 20. század első évtizedeiben újból nagy erőfeszítéseket tettek azért, hogy az új piarista tanárok minőségibb felkészítésben részesüljenek. Ez abban nyilvánult meg, hogy megalakultak a „központi tanulmányi házak”, melyek a rendfőnökök közvetlen fennhatósága alá kerültek. E központok jó tanári gárdával rendelkeztek, és biztosították a tanuláshoz szükséges feltételeket.

A NEVELŐK KÉPZÉSE A MAI PIARISTA VILÁGBAN

Kalazancius szavajárása volt, hogy „az iskola jó hírneve azon múlik, hogy kiválóak-e tanáraink” (49. levél), ezért nagy elővigyázatossággal kell megválogatnunk őket, és átfogó képzést kell biztosítanunk számukra.

A Kegyes Iskolák mindig is nagy hangsúlyt fektettek – mind a szerzetes, mind a világi – nevelők felkészítésére. A piarista szerzetesek kezdeti képzését egy, a 46. egyetemes káptalan (2015) által jóváhagyott, igen nagy körültekintéssel elkészített dokumentum szabályozza.²

A II. vatikáni zsinat után a Kegyes Iskolák egyre inkább tudatára ébredtek a világiak piarista küldetésben betöltött központi szerepének. Az 1967–1969 között tartott különleges egyetemes káptalan jóváhagyta a *Rendünk kapcsolata a világiakkal* című határozatot, mely elsősorban az iskolai nevelőkre összpontosít. Akkoriban a tanárok folyamatos képzése, lelki előrehaladása és az iskolai önkéntesek új generációinak felkészítése volt fókuszban, kiváló katolikus tanárok és tanítók felkészítésére törekedtek. A káptalan megállapítja, hogy az iskolai élet tekintetében a világi tanárok és a piarista szerzetesek egyenlőknek minősülnek.

A következő években továbbra is hangsúlyt kapott a nevelők piarista lelkiség szerinti felkészítése, hogy behessen őket vonni a piarista karizmába azzal a meggyőződéssel, hogy ők is részesülhetnek a piarista lelkiség gazdagságából és a rend karizmájából. Arra bátorítottuk

őket, hogy nevelői szolgálatuk során világi identitásuknak megfelelően, annak alkalmas, a fiatalok számára is elérhető formáiban éljék meg piaristaságukat. Ez a törekvés nemcsak különféle dokumentumok kiadásában, hanem konkrét kezdeményezések formájában is megnyilvánult a felkészítés terén, melyek igen nagy sikerrel valósultak meg.

A *Világiak direktórium*a után szükség volt arra is, hogy a rend útmutatást adjon a képzés különféle módozataihoz. Az *Irányelvek a világiak képzéséhez* című dokumentum egy javaslat, amely segít a demarkációknak saját képzési tervük megvalósításában. Magában foglalja a piarista felkészítési folyamat alapvető dimenzióit: az emberi, pedagógiai, keresztény és piarista dimenziót. A *Világiak direktórium*a által kínált szempontokat veszi figyelembe: információ, személyes kapcsolatok, kísérés, emberi és hitben való növekedés, kezdeti és folyamatos képzés, a felelősségvállalás területei, Kalazancius ismerete és összhang a renddel.

A Kegyes Iskolákban mély meggyőződés él, hogy a nevelőket a piarista identitás szerint kell képezni. Ha sikerül elérni, hogy a nevelők azonosulni tudjanak Kalazancius alapítói elképzelésével és a jelenlegi tervünkkel, az általunk kínált nevelési szolgálat minősége javulni fog.

A 2015-ös egyetemes káptalan értékelt mindazon erőfeszítéseket és projekteket, amelyek a nevelők kalazanciusi identitás szerinti képzésére irányulnak.

² A piarista szerzetes képzése és tanulmányai, melyet a piarista rend 47. egyetemes káptalanja hagyott jóvá.

A NEVELÉSI TERVBE BEÉPÍTENDŐ JAVASLATOK

Minden piarista nevelési tervnek része kell, hogy legyen a munkatársak képzése, hogy egyre inkább azonosulni tudjanak a karizmával, és hogy a nevelési folyamat minőségi legyen. Ehhez az alábbi cselekvési irányokat javasoljuk:

1. Megfelelően válogassuk meg a nevelőket az alábbi szempontok figyelembevételével:
    - a. A piarista nevelési és pasztorális folyamatokból kerüljenek ki.
    - b. Rendelkezzenek az oktatáshoz szükséges kompetenciákkal.
    - c. Lelkileg legyenek nagyon fogékonyak, és gyakorolják a hitüket.
    - d. Legyen tapasztalatuk az önkéntességről
  2. A piarista pedagógiai elvek mentén készítsük fel a nevelőket, és az iskolákon belül egy időben ötvözzük a gyakorlati és elméleti képzést.
  3. A felkészítés során legyen lehetőségük a nevelőknek megtapasztalni a piarista identitás jellemzőit.
  4. A tanárok felkészítése érdekében keressük fel a legjobb szakembereket, ugyanis ők képesek arra, hogy lelkesítsék és új kulturális horizontokat nyissanak meg a tanárok előtt.
  5. Biztosítsunk a nevelők számára olyan élményszerzési lehetőségeket, amelyek táplálják bennük a hivatástudatot, hogy így növekedjenek apostoli elköteleződésükben.
  6. Ajánljuk a nevelők figyelmébe a személyes és lelki kísérés lehetőségét.
  7. Készítsünk képzési motivációs tervet a tanárok számára.
  8. Adjunk teret olyan pedagógiai jellegű beszélgetéseknek, amelyek az iskolában ténylegesen előforduló, valós problémákkal foglalkoznak.
  9. Mint tartomány jól meghatározott tervek és megfelelő szervezeti struktúra mentén szervezzük meg a nevelők képzését.
  10. Ösztönözzük a megosztott küldetés csapatainak működését.
  11. Minden egyes jelenlétben konkrét javaslatok mentén vigyük előre a piarista keresztény közösséget, különösképpen a piarista rend testvériségét.
1. Olyan személy, aki szeret tanulni, és élvezettel tanul. Mindezt jól mutatja, milyen gondossággal készíti elő és tartja meg óráit, milyen könyveket olvas, és milyen lelkesen igyekszik egyre növelni tudását.
  2. Tudja, hogyan ossza be és fektesse be idejét hatékonyan ahhoz, hogy mindig legyen ideje az egyéni olvasásra és különféle továbbképzési műhelyeken és tanfolyamokon való részvételre.
  3. Kitartó, igyekszik mindig motivált maradni, és ez annak köszönhető, hogy szenvedéllyel végzi munkáját. Képes minden nehézséget legyőzni céljai elérése érdekében.
  4. Tudja, hogy a nevelési terv sikere azon múlik, hogy azonosult-e a piarista eszménnyel és mennyire érzi magát a piarista világ részének. Ehhez el kell mélyednie a kalazanciusi pedagógiában, és meg kell ismerkednie a piarista rend küldetésével.
  5. A folyamatos képzésre vonatkozóan saját személyes tervvel rendelkezik, melynek része az emberi, a keresztény, a pedagógiai és a kalazanciusi dimenzió.
  6. Megosztja kollégáival mindazt, amit olvasmányai és tanári működése során megtanult.
  7. Szokása, hogy egyre inkább elmélyíti tudását az általa tanított tananyag terén, és azon igyekszik, hogy a lehető legjobb módszer szerint adja át a diákoknak.
  8. Odafigyel a diákok valóságára, és az ő szükségleteikhez igazítja a tananyagot.
  9. Az egyház által a hívők számára biztosított eszközök segítségével ápolja lelki életét.
  10. Aktívan részt vesz más nevelők képzésében.

A NEVELŐK HOZZÁÁLLÁSA A KÉPZÉSHEZ

Senki sem lehet apostol az egyházon belül anélkül, hogy ne lett volna korábban Jézusnak, a Mesternek a szavait ízlelő tanítvány. Kalazancius mindig arra emlékeztetett, hogy a tanítás melletti elköteleződés együtt jár a tanulás melletti elköteleződéssel. Megnevezzük annak a kalazanciusi nevelőnek néhány tulajdonságát, akit folyamatos odafigyelés és tanulás jellemez.

REFLEXIÓ ÉS CSOPORTOS MEGOSZTÁS

- *Oszd meg, melyek Kalazancius intuíciói a nevelők felkészítését illetően!*
- *Milyen képzési javaslattal áll elő az iskola a nevelők számára? Hogyan értékeled?*
- *Oszd meg egy személyes élményedet, mely hozzájárul ahhoz a döntésedhez, hogy tanár legyél!*
- *Milyen piarista képzést kaptam az iskolában?*
- *Mik jelentik számomra most a legnagyobb kihívást a képzés tekintetében?*
- *Tanárként melyek a legnagyobb hiányosságaim a felkészültség terén?*
- *Mely könyvek voltak legnagyobb hatással nevelői működésemre?*
- *Hogyan értékeled az iskola és a családok közötti kommunikáció minőségét?*
- *Hogyan lehetne jobban felkészíteni a nevelőket abban az iskolában, ahol dolgozol?*